

О.М. БАРНА, д. мед. н., професор; Н.Г. ГОЙДА, д. мед. н., професор; Я.В. КОРОСТ, к. мед. н.
/Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, Київ/

Поширеність факторів ризику серцево-судинних захворювань у пацієнтів літнього віку

Резюме

Основною причиною смертності в Україні є серцево-судинні захворювання (ССЗ), основну частку захворювань системи кровообігу складають пацієнти літнього віку. В статті наведено аналіз факторів серцево-судинного ризику серед пацієнтів літнього віку, які взяли участь у Всеукраїнській соціальній ініціативі «60+Кардіо». Результати аналізу отриманих даних показують, що поширеність серцево-судинних факторів ризику серед респондентів старше 60 років достатньо висока.

Ключові слова: серцево-судинні фактори ризику, модифікована шкала SCORE, Всеукраїнська соціальна ініціатива «60+Кардіо»

Експерти прогнозують, що у період 2000–2050 рр. очікується подвоєння відсотка літніх людей у світі (від 60 років і старше). Зважаючи на низький рівень народжуваності, вперше в історії кількість літніх людей і молоді (від 0 і до 14 років) зрівняється, що може призвести до демографічної кризи й інших наслідків.

Основною причиною смертності в Україні є серцево-судинні захворювання (ССЗ). Основну частку захворювань системи кровообігу складають пацієнтів літнього віку. Тому питання ССЗ у літніх людей є не лише медичною, а й соціально-політичною проблемою. Виходячи з цього, у 2012 стартувала Всеукраїнська соціальна ініціатива «60+Кардіо», метою якої є сприяння покращенню якості і збільшенню тривалості життя пацієнтів літнього віку із серцево-судинними захворюваннями при взаємодії з усіма ланками охорони здоров'я, громадськими і державними структурами, ЗМІ. Ініціатором проекту стала Всеукраїнська громадська організація «Асоціація превентивної та антиейджинг медицини» (далі – Асоціація) – громадське об'єднання лікарів, яке було створене у 2008 році і сьогодні налічує більше 10 тис. дійсних членів – лікарів, провізорів, пацієнтів у 14 осередках Асоціації. Дана ініціатива здійснюється за підтримки фармацевтичної компанії «Сандоз».

Слід зазначити цілі, які ставились щодо створення вказаної вище ініціативи:

- об'єднання зусиль медичних працівників, громадських організацій, держави в цілому з активним залученням ЗМІ задля вирішення мети проекту;
- підвищення обізнаності населення з проблеми здоров'я людей літнього віку і посилення освіти цієї категорії населення;
- покращення освіти лікарів і медичної громадськості в цілому та впровадження стандартів лікування пацієнтів літнього віку із ССЗ;
- покращення забезпечення людей літнього віку із ССЗ спеціалізованою медичною допомогою та якісним і доступним лікуванням.

Наукова, методична, організаційна підтримка проекту здійснюється МОЗ України, Інститутом геронтології НАМН України, Національною медичною академією післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, обласними управліннями охорони здоров'я.

Одним з напрямів реалізації цього проекту було відкриття інформаційних «Кабінетів людини літнього віку «60+ Кардіо», в яких пацієнт може визначити серцево-судинний ризик за модифікова-

ною шкалою SCORE (рисунок) [1] (для цього використовуються анамнестичні дані (наявність цукрового діабету, відношення до тютюнопаління), індекс маси тіла, рівень артеріального тиску), отримати інформаційну підтримку у вигляді «Рекомендацій для пацієнтів» з профілактики різних ССЗ. При виявленні у пацієнта високого та дуже високого серцево-судинного ризику, він направляється до лікарів-експертів для подальшого визначення медикаментозної стратегії ведення захворювання. Такі кабінети вже працюють в медичних закладах Києва, Донецька та Донецької області (Макіївці, Дружківці, Краматорську) та аптеках Києва, Харкова, Дніпропетровська, Одеси, Львова, Полтави.

Мета дослідження. Провести аналіз факторів серцево-судинного ризику серед пацієнтів літнього віку.

Матеріали та методи дослідження

Для виконання поставленої мети було проведено визначення та оцінку серед 427 респондентів (чоловіки – 54,8%), які звернулись в «Кабінет людини літнього віку 60+кардіо» на базі поліклініки ДАКХ Артем протягом лютого – грудня 2013 року. Респонденти, які звернулись до кабінету, бажали визначити свій серцево-судинний ризик. Оцінювались такі параметри як відношення до тютюнопаління, анамнестичні дані (наявність цукрового діабету, обтяжена спадковість – наявність близьких родичів, які перенесли ІМ, інсульт, атеросклеротичне ураження судин нижніх кінцівок), антропометричні дані (зріст, вага, індекс маси тіла (ІМТ), рівень САТ і ДАТ при двократному визначенні АТ. Оцінка ризику смерті від ССЗ на найближчі 5 років життя проводилась за модифікованою шкалою SCORE (див. рисунок) [1].

Результати та їх обговорення

Середній вік респондентів склав $71 \pm 7,4$ років. Майже чверть пацієнтів (23,65%) продовжували працювати, незважаючи на пенсійний вік. Обтяжену спадковість мали 77,05% обстежених.

На момент обстеження АГ була виявлена у 293 (68,61%) респондентів. 32,31% респондентів мали згубну звичку палити, що звичайно підвищувало їх ризик розвитку серцево-судинних ускладнень. Було виявлено, що в цій популяції $ІМТ > 25 \text{ кг/м}^2$ (тобто надлишкову вагу та ожиріння) має 57,61% цієї популяції. При цьому

ожиріння (ІМТ >30 кг/м²) спостерігалось серед 20,61% від тих, хто звернувся для оцінки факторів ризику. В обстеженій популяції відповідно до аналізу анамнестичних даних цукровий діабет спостерігався в середньому у 12,64% респондентів.

Висновки

При оцінці ризику смерті від ССЗ на найближчі 5 років життя (за модифікованою шкалою SCORE) було визначено, що серед тих, хто звернувся, дуже високий ризик мають 10,30% пацієнтів, високий – 63,46%, помірний – 21,07% і низький – 5,17%.

Результати аналізу отриманих даних показують, що поширеність серцево-судинних факторів ризику серед респондентів старше 60 років достатньо висока.

Список використаної літератури

1. Горбась І. М. Шкала SCORE в Україні: можливість використання / І. М. Горбась // Медікс. Антиейджинг. – 2010. – № 2. – С. 22–26.
2. Горбась І. М. Епідеміологія основних факторів ризику серцево-судинних захворювань / І. М. Горбась // Артеріальна гіпертензія. – 2008. – № 2. – С. 15–18.
3. Горбась І. М. Оцінка поширеності та контролю факторів ризику серцево-судинних захворювань серед населення та лікарів / І. М. Горбась, О. М. Барна, В. Ю. Сакалош, М. А. Бакуменко // Ліки України. – 2010. – № 1. – С. 4–9.

Резюме

Распространенность факторов риска сердечно-сосудистых заболеваний у пациентов пожилого возраста

О.Н. Барна, Н.Г. Гойда, Я.В. Корост

Основной причиной смертности в Украине являются сердечно-сосудистые заболевания (ССЗ), основную часть больных составляют пациенты пожилого возраста. В статье приведен анализ факторов сердечно-сосудистого риска среди пациентов пожилого возраста, которые приняли участие во Всеукраинской социальной инициативе «60+Кардио». Результаты анализа полученных данных показывают, что распространенность сердечно-сосудистых факторов риска среди респондентов старше 60 лет достаточно высокая.

Ключевые слова: сердечно-сосудистые факторы риска, модифицированная шкала SCORE, Всеукраинская социальная инициатива «60+Кардио»

Summary

Prevalence of Risk Factors for Cardiovascular Disease in Elderly Patients

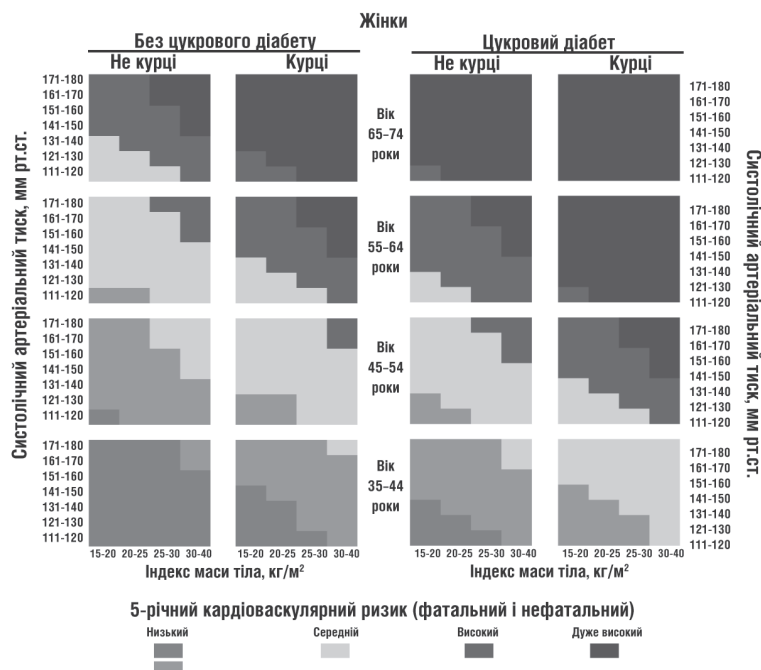
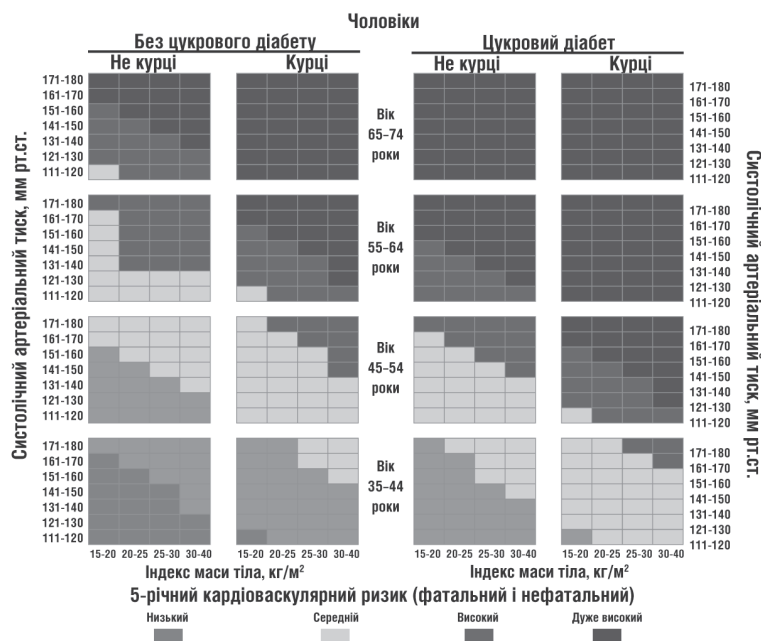
O.N. Barna, N.G. Gojda, Ya.V. Korost

Leading cause of death in Ukraine remain cardiovascular disease (CVD), the major part of the patients are elderly people. The article gives an analysis cardiovascular risk factors of among elderly patients who took part in the All-

Ukrainian social initiative «60 + Cardio». Results of the data analysis indicate that the prevalence of cardiovascular risk factors among respondents aged 60 years is quite high.

Keywords: cardiovascular risk factors, a modified scale SCORE, All-Ukrainian Social Initiative «60 + Cardio»

Оцінка смерті від серцево-судинних захворювань на найближчі 5 років життя (модифікована шкала SCORE)*

Щоб оцінити сумарний ризик смерті протягом 5 років, слід вибрати таблицю, що відповідає статі, віку, наявності чи відсутності цукрового діабету і статусу тютюнопаління. а в ній – клітинку, яка відповідає даним систолічного артеріального тиску та індексу маси тіла пацієнта. Шкала допомагає оцінити результат профілактичних заходів. Так пацієнт, який кинув палити або скинув надмірну вагу, перейде з категорії більш високого до категорії менш високого ризику.

* Горбась І.М.// Медікс. Антиейджинг. – 2010. – №2. – с. 22–27

Рисунок. Оцінка смерті від серцево-судинних захворювань на найближчі 5 років життя (модифікована шкала SCORE)*